

Szűz Mária szeplőtelen fogantatása

(december 8.)

Ef 1,3–6. 11–12a

Tudtunkra adta ugyanis akaratának titkát

³Áldott legyen az Isten, Urunk, Jézus Krisztus Atyja, aki Krisztusban minden lelki áldással megáldott minket fönn az égben. ⁴Mert őbenne választott ki bennünket a világ teremtése előtt, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk előtte. ⁵Szeretből eleve arra rendelt bennünket, hogy Jézus Krisztus által – akaratára szerint – gyermekeivé legyünk; ⁶hogy magasztaljuk felséges kegyelmét, amellyel szeretett Fiában jóságosan megajándékozott minket. [...] ¹¹Igen, mi is őbenne nyertük el az örökséget annak végzéséből, aki mindent szabad elhatározása szerint tesz. ¹²Szolgáljunk hát felsége dicsőségére, mi, akik már korábban is Krisztusba vetettük reményünket.

Az ünnep történetét lásd az *Igéző leckék C* évben.

Az áldásformulák a héber vallási levelek tartozékai és Pál is igen gyakran használja. A jelen szöveg hasonlóságot mutat a Korintusiaknak írt első levél bevezetésében található áldásokkal (1,3–7). A szakemberek a műfajt rokonítják a kumráni ásatásokból előkerült úgynevezett Hodajotokkal. „Áldjad lelkem az urat, összes csodálatos dolgaiért, örökre. Legyen áldott a neve, mivel megteremtette a szegény ember lelkét” (4Q434). A Bibliában található legszebb áldás Jákob áldása „atyáid Istene, aki segítséget küld neked, a mindenható Isten, aki megáld téged felülről, az ég áldásának bőségével és az alant elterülő mélység áldásának bőségével. A kebel és az anyaméh áldásának bőségével” (Ter 49,24–25 k.). Az ősi héber elképzelés szerint az áldással Istentől kapott erőt és lelki hatást közvetít az áldó személy. Isten a teremtő forrása minden erőnek, aki a teremtéskor megáldotta teremtményeit (Ter 9,1). Minden áldás hatásának feltétele az Isternek való engedelmesség, ezért áldja meg az Úr az igazakat (Zsolt 5,13), és az emberi munka is csak Isten áldása következtében tud hatékony lenni. Az emberek is megáldhatnak embereket (Zsid 11,20 k.), így áldja meg Ábrahám is leszármazottjait (Ter 25,24). Az áldásnak akkor is mágikus erőt tulajdonítottak, ha azt furfanggal ellopták, mint Jákob Ézsautól (Ter 27). Jákob élete végén valamennyi gyermekét és unokáját megáldotta (Ter 48 k.). Az Ószövetségben legismertebb áldás Melkizedek áldása Ábrahámról: „Megáldotta és így szólt hozzá: »Áldott legyen Ábrám a magasságbeli Isten előtt, aki az eget és a földet teremtette. S áldott legyen a magasságbeli Isten, aki kezembe adta ellenségeidet«,” (Ter 14,20), erre utal a Zsidóknak írt levél is, amikor Jézus papságát Melkizedek papságából eredezteti (Zsid 7,1–10). Jézus is használta az áldó formulákat étkezés előtt. Az utolsó vacsorán az áldás kelyhe lett az eucharisztia központi szertartása (1Kor 10,16). Ábrahám leszármazottjainak adott áldása Jézuson keresztül érvényesül a keresztényeken (ApCsel

3,25 k.), és a pogányokra is rászáll (Gal 3,8 k.). Mindezek a tapasztalatok megelőzték a levél íróját, aki megáldotta gyülekezetét mielőtt irt volna nekik.

Rudolf Bultmann szerint az ősegyház liturgikus nyelvéből származik a „Krisztusban” formula, amely Pál írásaiban százhatvanszor fordul elő, és ebben a levélben is harmincöttször találkozunk vele. Ez a Krisztus-központúság igen fontos eleme és az egység privilégiuma a páli közösség szemléletnek. Ezzel a formulával próbálja megszüntetni az egyes igehirdetők köré csoportosuló pártokat, illetve a nemzeti vagy szociális alapon szerveződő keresztény alcsoportokat. Érdekes módon ez a szemlélet a korai páli levelekben még nem található meg – kivéve 2Kor 5,19-et –, ez csak a kései levelek sajátossága. Talán azért, mert addigra vált általánossá a megnövekedett keresztény közösségekben a kisebb csoportok ellentéte. A keresztény közösségekben az első, a Krisztushoz legközelebb álló hívőnek anyját, Máriát tekintették, akinek tisztelete igen korán megindult. Ennek egyik szép példája a III-IV. századi Bodmer-papiruszban fennmaradt Mária születésének története. Innen tudjuk, hogy Mária szülei – Joachim és Anna – öregségükben csodálatos módon kapták a gyermekeket, Máriát, aki megőrizte szüzességét Józseffel kötött házasságában is. Ezt az iratot a nyugati egyházban nem használták, de a keleti szír, örmény, kopt és etióp egyházakban igen tisztelték és saját nyelvükre is fordították. Az irat feltehetően a II. században íródott görög nyelven.

Csak Isten tisztíthat meg bennünket bűneinktől. József Attila Nem én kiáltok című versében írja: „Hiába fűrösztöd önmagadban, / csak másban moshatod meg arcodat”. Ez a gondolat a nem-hívó európai közegben azt jelenti, hogy amíg az emberek nem mentenek föl a bűnöd alól, nem tudod magad tisztának érezni. A keresztények úgy gondolják, amíg az Isten nem ment föl és nem áld meg, nem érezheted magad tisztának. Aki hatásosan elmélkedik és kritikusan vizsgálja meg saját gondolkodását, az fedezi fel, milyen finoman szövődik bele gondolkodásunkba a bűnös indulat. Mivel ez mindegyikünknek a sajátossága, a bűnös ember ritkán érzi magát egyedül a világban, mindig akad egy másik bűnös ember, aki megvigasztalja. A lelki magány inkább a tisztaságra törekvő emberek állandó érzése, akiket az emberek eltérő gondolkodásuk miatt kirekesztenek a világból, mert nem követik a világ normáit.

A tiszta emberekkel való találkozás Isten közelségének élményével ajándékoz meg bennünket. Mária a kereszténységben a tiszta nő, sőt a keresztény édesanyák példaképe is. Ahogy a bűnt észrevétlenül elegyítjük életünkben, úgy a keresztény édesanyáknak megvan az a lehetőségük, hogy a fogantatótól kezdve, kísérve gyermeküket, szívükbe plántálják a tisztaság utáni vágyat. Minden gyermeknek az édesanyja a legszebb és legszentebb nő, s nincs nagyobb frusztráció, mint amikor valaki felfedezi édesanyja bűnét. Mária tisztelétének és eme bűn nélküli tulajdonságának ébrentartása a keresztény közösségekben nem pusztán alkalom egy ünnep alapítására, sokkal inkább alkalom arra, hogy egyéni és közösségi elmélkedés tárgyává tegyük az emberi tisztaságot, amelyet mi is – mint Mária – Istentől Krisztus miatt kapunk.